

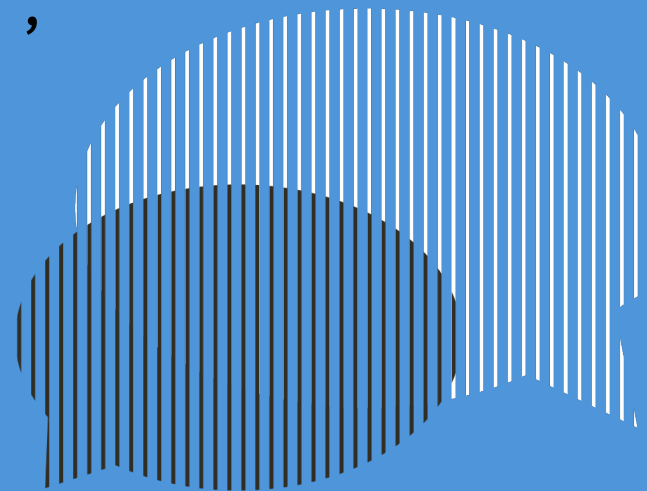
Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Nacionalinė
švietimo
agentūra

Projektas „Ikimokyklinio ugdymo turinio kaita“, Nr. 10-014-P-0001

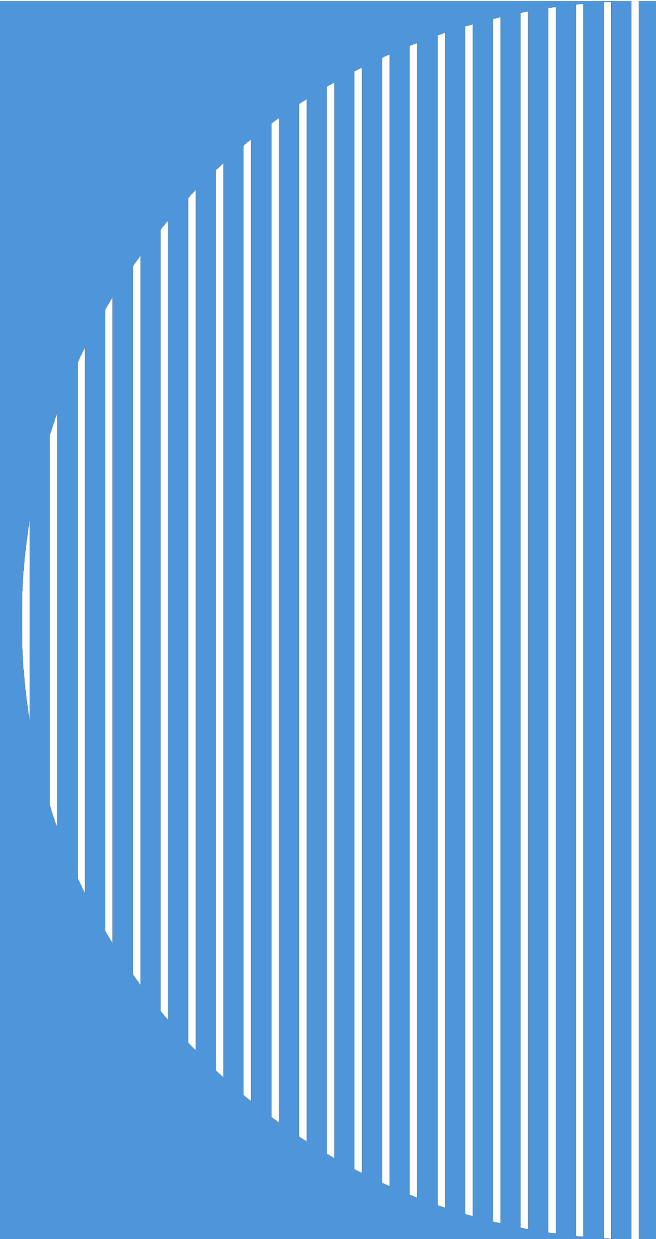
Dalia Lėckaitė

Projekto vadovė

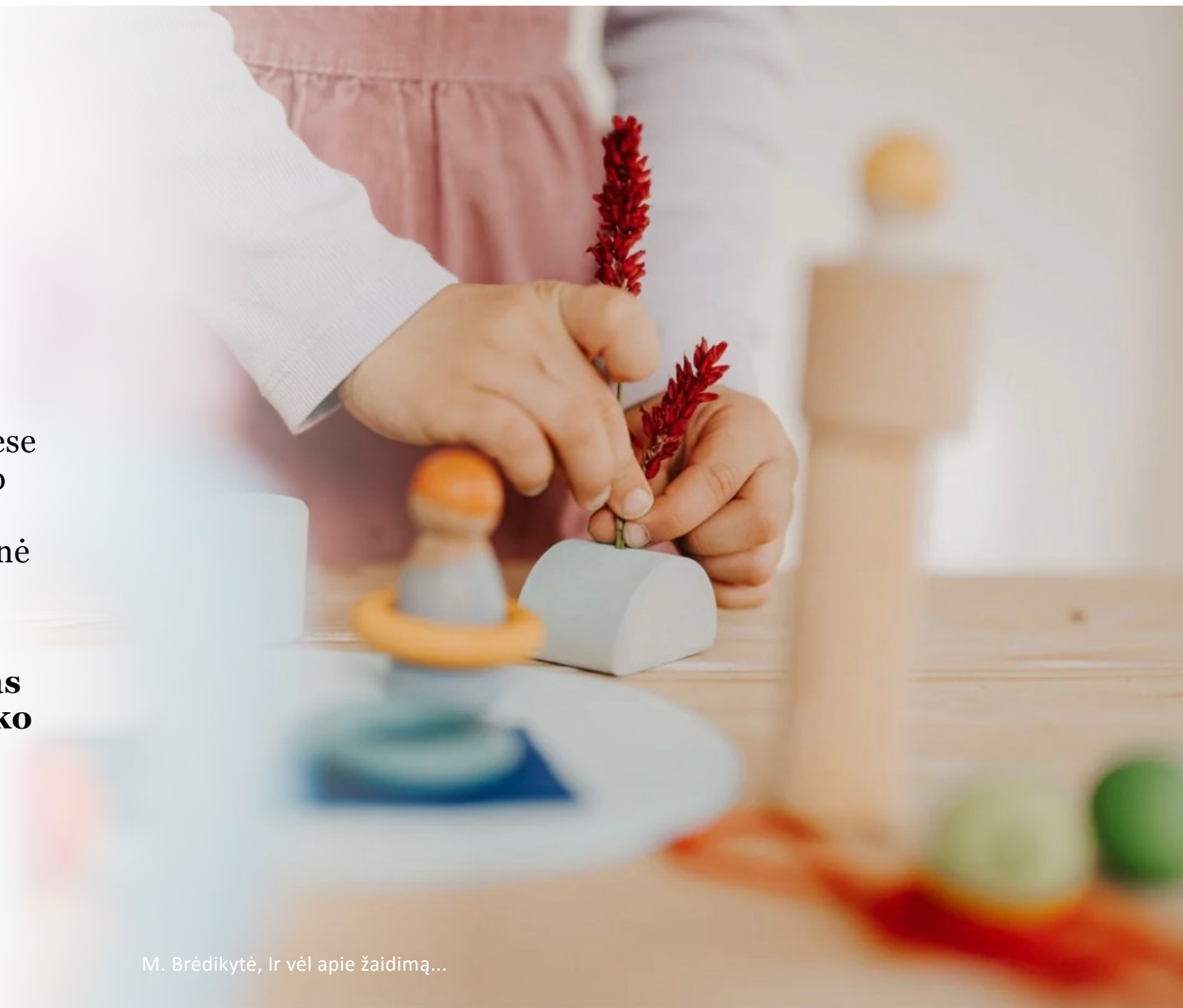

Ir vėl apie ŽAIDIMĄ ... Kaip žaidimas augina vaikus?

Dr. Milda Brėdikytė

- **Gairės (20 p.)**
 - “Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra: **visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, VAIKO ŽAIDIMAS ir kita patirtinė veikla**“
 - Ikimokyklinio ugdymo gairėse „žaidimas suprantamas kaip „vaiko raidos šaltinis, vaiko ugdymosi būdas ir pagrindinė veikla“
- Tai reiškia, kad **svarbiausias ikimokyklinio amžiaus vaiko ugdymasis vyksta per jo žaidybines patirtis**

Vaiko žaidimo sampratos kaita

- Ikimokyklinio amžiaus vaiko žaidimas šiuolaikinėje pedagogikoje suprantamas kaip **esminė ankstyvosios vaikystės veiklos forma**, kurioje **pats vaikas** aktyviai **konstruoja prasmes, kuria socialinius santykius, plėtoja kalbą, mąstymą, emocinę raišką ir savireguliaciją**.
- Žaidimo metu **vaikas veikia kaip aktyvus kūrėjas**, jo veikla yra **savanoriška, emociškai prasminga** ir grindžiama **vidine motyvacija** – veiklos vertė slypi pačiame **proces**e, kurio metu **formuojasi vaiko asmenybė**.
- Teoriniame lygmenyje žaidimas apibrėžiamas kaip **pagrindinė veikla**, sudaranti prielaidas **aukštesniųjų psichinių funkcijų** formavimuisi, kurios tampa **pagrindu aukštesnio lygmens mąstymo struktūroms**.
- **Žaidimo pedagogika** tampa **ikimokyklinės pedagogikos pagrindu**.

Šiuolaikinė žaidimo samprata keičia ir mokytojo vaidmenį

- Prieš klausdami „ko turime išmokyti vaiką?“ pirmiausiai paklauskime savęs: „**ko vaikas šiuo metu mokosi per savo žaidimą?**“
- **Mokytojas** suvokiamas kaip:
 - **žaidimo kontekstų kūrėjas,**
 - **prasmių atskleidėjas,**
 - **idėjų iniciatorius,**
 - **kūrybinis partneris,**
 - **Vaikų raidą ir ugdymą(si) palaikantis provokatorius.**

Mokytojas, kaip vaikų žaidimo kultūros kūrėjas

Mokytojas, kurdamas ir palaikydamas grupės žaidimo kultūrą per

- aplinką,
- kultūrinį tarpininkavimą (mediaciją)
- bendrą žaidybines patirtį,

sudaro sąlygas vaikams veikti aukštesniu lygiu ir plėtoti sudėtingas žaidimo formas.

- Gebėjimas kurti sąlygas žaidimui tampa svarbia mokytojo kompetencija, nes per išplėtotus sudėtingus žaidimus auginami ir kitų ugdymosi sričių gebėjimai.

Suaugusiojo veiksmai augina vaiko gebėjimą žaisti

Mokytojo veiksmai	Kokie gebėjimai auginami
Kuria atvirą, įvairią žaidimo aplinką	Vaiko iniciatyva, savarankiškas žaidimo organizavimas
Stebi ir interpretuoja vaikų žaidimą	Gebėjimas plėtoti žaidimą pagal savo (vaiko) interesus
Įsitraukia kaip žaidimo partneris	Socialinė sąveika, bendradarbiavimas
Modeliuoja kalbą ir veiksmus	Kalbos raida, siužeto įvykių kūrimas
Įveda naujas idėjas ar situacijas	Vaizduotė, siužeto plėtojimas
Padedą vaikams susitarti	Gebėjimas koordinuoti tarpusavio veiksmus
Palaiko žaidimo tęstinumą	Dėmesio išlaikymas, planavimas
Padedą laikytis vaidmens	Savireguliacija, vaidmens taisyklių laikymasis
Reflektuoja žaidimą su vaikais	Metakognicija, supratimas apie savo veiklą, jos įsisąmoninimas

Žaidimas kaip mokytojo profesinio augimo erdvė

Žaisdamas su vaikais mokytojas:

- geriau pažįsta vaikus ir stiprina tarpusavio ryšį,
- giliau supranta vaikų mąstymą, ketinimus ir patirtį,
- ugdomi **pastabumą** ir **empatiją**,
- lengviau **pastebi** ir **atliepia jų poreikius**,
- dalyvaudamas žaidime gali **subtiliai** (netiesiogiai) **veikti vaikų elgesį**,
- **reflektuoja** savo **pedagoginius veiksmus** realiu laiku „čia ir dabar“.
- Žaisdamas drauge su vaikais, mokytojas ne tik **palaiko vaikų raidą**, bet ir pats nuolat **tobulėja kaip ugdytojas**.

Žaidimo raida

Žaidimo raida yra nuoseklus procesas

Žaidime vaikai juda:

- nuo tyrinėjimo, eksperimentavimo ir imitavimo,
- link režisūrinių žaidimų,
- vėliau prie vaidmenų ir siužetinių-vaidmenų žaidimų,
- toliau link išplėtotų kolektyvinių režisūrinių žaidimų ir
- galiausiai prie žaidimų su taisyklėmis.

Žaidimo raidos etapai ir žaidimų tipai (nuo 0 iki 7 metų)

Žaidimo tipas	Amžius (orientacinis)	Žaidimo veiksmai	Raida ir ugdymas(is)
Parengiamoji veikla (tyrinėjimas, eksperimentavimas, imitavimas)	0–2 m.	Vaikai tyrinėja daiktus, mėgdžioja suaugusiųjų veiksmus, manipuliuoja medžiagomis dar nekurdami įsivaizduojamos situacijos	Sensomotorinis tyrinėjimas, kultūrinių veiklų imitacija, pirmieji nesąmoningi simboliniai veiksmai
Režisūrinis žaidimas	2–4 m.	Vaikas priskiria vaidmenis žaislams, kuria paprastus žaidimo siužetus, pats „režisuoja“ įvykius tarsi „iš šalies“	Naratyvinio mąstymo pradžia, simbolinis vaizdavimas, gebėjimas organizuoti įvykių seką
Vaidmenų, siužetinis–vaidmenų žaidimas	3–5 m.	Vaikai prisiima socialinius vaidmenis, atkuria kasdienes situacijas, derina veiksmus su bendraamžiais ir laikosi vaidmens taisyklių	Vaizduotė, socialinių santykių supratimas, „kito“ perspektyvos priėmimas, ko-reguliacija, savireguliacija
Išplėtotas kolektyvinis režisūrinis žaidimas	5–7 m.	Vaikai kuria bendrus žaidimo pasaulius, plėtoja sudėtingus siužetus ir tarpusavyje derina vaidmenų santykius	Bendradarbiavimas, problemų sprendimas, naratyvinė kompetencija, kolektyvinis prasmės kūrimas
Žaidimai su taisyklėmis	5-6 m. ir vyresni	Stalo, judrieji ir kiti struktūruoti žaidimai su aiškėmis taisyklėmis	Savireguliacija, taisyklių laikymasis, strateginis mąstymas, dalyvavimas socialinėse veiklose

Ar visi vaikų žaidimai yra vienodai svarbūs?

- **Visos šios žaidimo formos yra svarbios**
- **Skirtingi žaidimų tipai nėra „geresni“ ar „prastesni“ – jie sudaro vientisą raidos sistemą, kurioje kiekviena žaidimo forma kuria išskirtines sąlygas vaiko raidai ir ugdymui(si).**
- Vaiko raidos ir ugdymosi požiūriu svarbiausi yra paties **vaiko inicijuojami ir kuriami žaidimai.**

KODĖL???

- **TODĖL, kad kad vaiko raida ir ugdymasis yra *kūrybinis saviraidos procesas.***
- **Pedagogo vaidmuo – palaikyti ir plėsti žaidimą**
Svarbu **kurti turtingą žaidybines aplinką, stebėti vaikų iniciatyvas ir įsitraukti taip, kad būtų išlaikytas vaikų savarankiškumas.**

Ko gi vaikai mokosi žaisdami?

- Sutarti dėl bendro žaidimo
- Koordinuoti ir derinti tarpusavio veiksmus
- Spręsti problemas ir konfliktus
- Generuoti naujas idėjas
- Kurti ir improvizuoti čia ir dabar
- Naujų veikimo būdų peraugančių į rimto mokymosi epizodus

Mokytojo “malda” prieš žaidimą ...

Nepaisant to, kiek patyręs būtų suaugusysis ir kaip dažnai jis būtų sprendęs panašias užduotis, kiekvieną kartą, kuriant susitikimą su vaiku, naujoje žaidimo, mokomosios veiklos teritorijoje [...], visuomet tai yra nauja užduotis. Nauja dėl to, kad jis pirmą kartą ieško būdo, padėsiančio jam priderinti savo veiksmus būtent prie šio vaiko veiksmų taip, kad būtų sukurta kažkas naujo toje vietoje, kur judviejų veiksmi susitiks (ir, jei įmanoma, kad niekas nebūtų sunaikinta). (Zuckerman, 2007, 51)

Ikimokyklinio ugdymo tendencijos kitose šalyse

- Anji play <https://www.youtube.com/watch?v=J5jwEyDaR-o&list=PLBc8F0oiG7UtNXVXRa5ZEFMsjgks6bzak&index=5>

<https://www.youtube.com/watch?v=TKbz9WutGAY&t=18s>

<https://www.youtube.com/watch?v=LjlppF4H0mY&t=5s>

- Vaikų darželis Tokijuje, Japonijoje

<https://www.youtube.com/watch?v=J5jwEyDaR-o&list=PLBc8F0oiG7UtNXVXRa5ZEFMsjgks6bzak&index=5&t=18s>

Publikacijos apie žaidimą:

- Brėdikytė, M. (Sud.) (2017). *Naratyvinis žaidimas ir mokymasis*. Gairės ikimokyklinio ir pradinio ugdymo pedagogams, dirbantiems su 3-8 metų vaikais (lietuvių, anglų ir lenkų kalbomis). Kaunas: Vitae Litera.

<https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/62074/2/ISBN9786094543180.pdf>

- P. Hakkarainen, M. Brėdikytė, A. Brandišauskienė, G. Sujetaitė – Volungevičienė. (2015). *Ikimokyklinio amžiaus vaiko raida: žaidimas ir savireguliacija*. Kaunas: Vitae Litera.

<https://www.vdu.lt/cris/bitstream/20.500.12259/62210/1/ISBN9786094543982.pdf>

- Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė – Volungevičienė, G. (2015). *Vaikų žaidimo paslaptys*. Kaunas: Vitae Litera.

<http://saulegraza.net/wp-content/uploads/2021/10/Vaiko-zaidimo-paslaptys-pdf-knyga.pdf>

- Brėdikytė, M., Brandišauskienė, A., Sujetaitė – Volungevičienė, G. (2015). *Žaiskime drauge!* Kaunas: Vitae Litera.

[https://www.academia.edu/113865214/%C5%BDaiskime drauge Metodinis rekomendacijos tėvams](https://www.academia.edu/113865214/%C5%BDaiskime_drauge_Metodin%C4%97s_rekomendacijos_t%C4%97vams)

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Nacionalinė
švietimo
agentūra

Dėkoju už dėmesį!

